האשה פרק שמיני פסחים

האשה. מאכל משל בעלה. דמסתמא דעתה לימנות על של בעלה כל זמן שלא פירסה שיהא דעתה כשל אביה: **רגל הראשון.** כך דרך הנשואות ללכת לבית אביהן רגל הראשון שאחר הנשואין: **מאכל ממקום שהיא רוצה.** וגמרא מוקי לה כשאינה רדופה לילך עד הנה לבית אביה תמיד הלכך מספקא לן בהי ניחא לה אלא אם כן פירשה: **אפוטרופסין.** שהיו לו שנים והמנוהו זה על פסקמו וזה על פסקמו: **לא יאכל משל שניהן.** לא מפסקמו של זה ולא משל זה ואפילו המנהו האחד על פסקמו מי נתן רשות לחלק האחר לימנות על זה ואין לו מקנה אלא א"כ רצו שניהן שימנה עם האחד: **לא יאכל משל רבו.** דמסתמא לא היה דעת רבו להימנות חלק האחרות על פסקמו: **גמ' שמעת מינה יש בדירה.** קס"ד ממקום שהיא רוצה בשעת אכילה קאמר ואמרינן הוכרח דשחיטה חריקה דהאי פסח שפיר אחדריק עלה דהאי אתמא: **בשעת שחיטה.** שאלנו את פיה בשעת שחיטה ואמרה בזה אני רוצה: **אוכלת משל אביה.** מן הסתם: **מפניהן בשאינה רדופה.** לילך תמיד לבית אביה דבית בעלה חביב לה הלכך כל שאר הרגלים ודאי שייכא בתריה ורגל ראשון פסק ובריתא ברדופה הלכך רגל הראשון ודאי בתר אביה מכאן ואילך פסק: **כמוצאת שלום.** נתחבטתי עליו ונמצאתי שלימה לו: **להגיד שבחה.** היאך מקובלת היא בבית חמיה: **ודרים.** להיות אחריה: **אין לה.** שאין הנאה ממנה: **זו עילם.** שהיה בה דגיאל שנאמר (דניאל ח) ואני (דניאל הייתי) בשושן ב) אשר בעילם המדינה וחכה ללמוד ולא רצן תורה כישראל אבל בכל גדלה עזרא הסופר דכתיב (עזרא ז) (הוא) הכין לבבו לדרוש (בתורת) [את תורת] ה' [ולעשות] וללמד בישראל חק ומשפט: **ושדי אלו ת"ח.** המגיקין אחריה כשדיים הללו: **כמגדלות.** שמגיעין על הדור: **כנטיעים.** נטיעות יונקות שלא נתקלקלו עדיין ולא אירע בהן שכר: **שמוגדות פפחיהן לבעליהן.** סותמות פתחיהן עד שמדקקות לבעליהן ואינן נבעלות לאחרים. לשון אחר שמגידות פתחיהן של נדה לבעליהן לפרוש מהן ואע"פ שתאותן רבה: **וכן הוא אומר ומלאו כמזרק כוזיות מזבח.** מה זויות דהתם כתיב בהו ומלאו הכא נמי בעותיו כזויות על ידי שממלאות תאוה ואין מזקקות אלא עד שיבואו בעליהן: **כאילו נבעה היכל בימיהן.** דהכי משמע מתוכחות בכמין היכל. תבנית לשון בנין: **בימי עוזיהו כו'.** משום דאייכי בכנסת ישראל בלשון אשה הנשאת לבעל דלתמרן כמולאת שלום נקט נמי להא דהושע דכתיב ביה תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי.

האשה [א]בזמן שהיא בבית בעלה שחט עליה בעלה ושחט עליה אביה תאכל משל בעלה הלכה רגל ראשון לעשות בבית אביה שחט עליה אביה ושחט עליה בעלה תאכל במקום שהיא רוצה יתום ששחטו עליו אפוטרופסין יאכל במקום שהוא רוצה [ב]עבד של שני שותפין לא יאכל משל שניהן [ג]מי שחציו עבד וחציו בן חורין לא יאכל משל רבו: **גמ'** שמעת מינה [ד]יש ברירה מאי [ה]רוצה בשעת שחיטה ורמינהו [ו]אשה רגל הראשון אוכלת משל אביה מכאן ואילך רוצה אוכלת משל אביה רוצה משל בעלה לא קשיא כאן ברדופה לילך כאן בשאינה רדופה דכתיב [ז]אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום [ח]וא"ר יוחנן ככלה שנמצאת שלימה בבית חמיה ורדופה לילך להגיד שבחה בבית אביה [ט]כדכתיב [י]והיה ביום ההוא נאם ה' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי אמר רבי יוחנן ככלה בבית חמיה ולא ככלה בבית אביה [יא]אחות לנו קטנה ושדים אין לה [יב]א"ר יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד [יג]אני חומה ושדי כמגדלות [יד]אמר רבי יוחנן אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות אלו תלמידי חכמים [טו]ורבא אמר אני חומה זו כנסת ישראל ושדי כמגדלות אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב מאי דכתיב [יא]אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל אשר בנינו כנטיעים אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא בנותינו כזויות אלו בתולות ישראל שאוגדות פתחיהן לבעליהן וכן הוא אומר [יב]ומלאו כמזרק כזויות מזבח איבעית אימא מהכא [יג]מזונינו מלאים מפיקים מזן אל זן מחוטבות תבנית היכל אלו ואלו מעלה עליהן הכתוב כאילו נבנה היכל בימיהן: [יד]דבר ה' אשר היה אל הושע וגו' בימי עוזיהו יותם אחז יחזקיה [טו]מלך יהודה בפרק אחד נתנבאו ד' נביאים וגדול שבכולן הושע שנאמר [יא]תחלת דבר ה' בהושע [יב]וכי בהושע דבר תחלה והלא ממשה עד הושע כמה נביאים א"ר יוחנן תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק ואלו הן הושע ישעיה עמוס ומיכה אמר לו הקדוש ברוך הוא להושע בניך חטאו והיה לו לומר בניך הם בני חנוניך הם בני אברהם יצחק ויעקב גלגל רחמיך עליהן לא דיו שלא אמר כך אלא אמר לפנין רבש"ע כל העולם שלך הוא העבירם באומה אחרת אמר הקב"ה מה אעשה לזקן זה אומר לו לך וקח אשה זונה והוליד לך בנים זונים ואחר כך אומר לו שלחה מעל פניך אם הוא יכול לשלוח אף אני אשלח את ישראל שנא' [יא]ויאמר ה' אל הושע לך קח לך אשת זנונים וילדי זנונים וכתיב [יב]וילך ויקח את גומר בת דבלים גומר אמר רב שהכל גומרים בה בת דבלים

האשה. מאי רוצה בשעת שחיטה. ודווקא בירה בשעת שחיטה אכל לא בירה אינה אוכלת לא משל זה ולא משל זה מאי רוצה בשעת שחיטה. ודווקא בירה בשעת שחיטה אכל לא בירה אינה אוכלת לא משל זה ולא משל זה: **כאן** ברדופה **כאן** בשאינה רדופה. אור"ת דכל נשים רדופות הן להגיד בבית אביהן כשנמצאו שלימות בבית חמיהן והשתא מוקי מתני' בשאינה רדופה כגון שבגרגל הראשון שאחר חופה לא הלכה לבית אביה ומיירי מתני' ברגל שני לחופתה והוא ראשון להליכה שברגל שלפניו לא הלכה הלכך מיון שאינה רדופה ספק הוא דשמא גם זה לא תלך ולריכה לברר לי נמי מתניתין מיירי ברגל ראשון לחופתה ואינה רדופה לפי שמיירי שבכר קודם הרגל הגילה שבתה בבית אביה ולכך הוי ספק אף ברגל ראשון וריש דקתני תאכל משל בעלה ברגל שני להליכתה שבכר היתה בבית אביה ברגל שלפניו ובריתא ברדופה ברגל הראשון לחופתה ולהליכתה דודאי דעתה בשל אביה דהיא רדופה להגיד שבתה שנמצאת שלימה ומכאן ואילך דקתני היינו ברגל שני ועדיין לא הגילה שבתה דאז הוא ספק והלכה דקתני בתתיתין לא דוקא דאי דוקא כבר גילתה דעתה שרוצה בשל אביה א"נ אפילו הלכה כל זמן שלא בירה ספק הוא אכל הלכה לעשות לא גרס ואי גרס ל"ל לעשות לא דווקא והשתא אתי שפיר הא דגרס דכתיב אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום וגו' וגרס נמי וא"ל יוחנן דמייתי ראיה דסתם כלה רדופה להגיד שבחה:

בזויות מזבח. מה להלן דס אף כאן דס נדות:

בימי עוזיהו. נתנבאו ד' נביאים אע"ג דכמיכה לא כתיב ביה עוזיהו אלא בימי יותם אחז יחזקיהו מ"מ מיון דכתיב קרא סתם י"ל שבתחלת מלכות יותם נתנבא ואז היה עדיין עוזיהו מי אלא שנתנבא ומלך יותם בנו תחתיו בימיו:

אמר לו הקב"ה להושע. ממה שאמר לו לקחת אשת זנונים דרש שמסתמא כך אמר לו וכך השיבו: יחרעאל

א א מיי' פ"ב מהל' ק"פ הלכה יא:
ב ב שם הלכה יב:
ג ג שם הלכה יג:
ד ד ה שם הלכה יא:

רבינו חננאל

האשה שהיא בבית בעלה שחט עליה אביה שחט עליה בעלה כו'. כיון ששינוי תאכל במקום שרוצה. דייקינן מינה דיש ברירה, וכאלו נתברר כי מעת שחיטה הפסח בזה נמנית. ושנינן מאי ממקום שהיא רוצה בשעת שחיטה. ורמינן עלה האשה רגל ראשון משל אביה, האם תאמר ממקום שרוצה בשעת שחיטה מה לי אביה מה לי בעלה. ושנינן הא מתניתא ברדופה וכו' יוחנן דאמר מאי דכתיב אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום, כמה שנמצאת שלימה בבית חמיה ורדופה לילך להגיד שבחה בבית אביה. כודאי בשל אביה רוצה. אבל מכאן ואילך ממי שהיא רוצה בשעת שחיטה. אחות לנו קטנה, אמר רבי יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא [וכתה] ללמד. בימי עוזיה מלך יהודה נתנבאו ארבעה נביאים הושע ישעיה עמוס ומיכה. גדול שבכולן הושע שנאמר תחלת דבר ה' בהושע תחלת לארבעה נביאים באותו הפרק כו'.

מסורת הש"ס

א) לקמן פט., ב) מתוכות עח: ע"ש, ג) ס"א כתיב, ד) קידושין מט: סנהדרין כד:, ה) ב"ב ז:, ו) [כ"ב ח.], ז) [כ"ל מלכים], ח) ב"ב יד:, ט) הכריה, י) [דרש נמי למילתא דהוסע פ. יפעיה ס"ל], כ) [הוסע פ. יפעיה פ. עמוס פ - בימי עוזיה, מיכה פ - בימי יותם אחז יחזקיה], יא) תהלים קמד יב, יב) יב, יג) יג, יד) יד, טו) טו, יא) יא